

Nalazite se ovdje: [Naslovnica](#) ▶ [Kultura](#) ▶ [Književnost](#) ▶

MA KAKAV BRIDGERTON! Hrvati Zagorku skrivaju, a Britanci od Agathe Christie i Jane Austen napravili brend

MA KAKAV BRIDGERTON! Hrvati Zagorku skrivaju, a Britanci od Agathe Christie i Jane Austen napravili brend

Djela Agathe Christie ne samo da su već adaptirana u filmove i serije već i u videoigre! S druge strane, jednu jedinu Zagorkinu adaptaciju Hrvati su uspjeli izgubiti

Autor: [Petra Orešković](#) 10/10/2023 u 16:47 h

UNSPLASH/PETRA OREŠKOVIĆ, GLOBAL

Kod mene doma Zagorka je olimpijski sport. Svi je čitaju – mama, starija sestra, tata i djed koji obožava "Plamene inkvizitore". Kad sam bila klinka sestra je za lektiru imala Kći Lotrščaka pričala mi je kako je to odlična knjiga, ali nekako trebaš sam doći do potrebe da čitaš Zagorku. Ja sam tu potrebu dobila u šestom razredu. Otišla sam u knjižnicu i na policama vidjela Gričku Vješticu. Tad se nisam obazirala na brojeve na knjigama, uzela sam drugi nastavak jer mi se knjiga učinila najtanja. I tako je sve počelo. Kreneš čitat i zanimljivo ti je i čitaš manijakalno. Gutaš knjigu po knjigu. Čitajući Zagorku zaključila sam da ću biti povjesničarka jer – Marija Terezija, cijeli taj dvor, sve mi je bilo toliko fascinantno.

I **Martina Piškor** postala je povjesničarka. Danas radi u Hrvatskom državnom arhivu. I ono najvažnije – i dalje je vjerno čita Zagorku. I dalje je najveća obožavateljica Marije Terezije. Tako je to sa Zagorkom – tko se jednom zakači, zakačio se za svagda. Ne čudi stoga da se **Marija Jurić Zagorka smatra najčitanijim hrvatskim spisateljem** odnosno spisateljicom. Njezina se djela razgrabe u trenu, čim se pojave. A i u antikvarijatima je teško doći do Zagorkine. Kad je ranih 2000-ih projekt izdavanja sabranih djela MJZ ugledao svjetlo dana – u mekom uzevu i u svima dostupnoj prodaji uz novine Jutarnji list – ovaj je projekt postao najveći izdavački projekt u jugoistočnoj Europi svih vremena. Djela su postigla tiražu više od 1.000.000 knjiga samo u Hrvatskoj. Time je postavljen **svjetski rekord u tiraži** jednog pisca u odnosu na broj stanovnika.

Izgubili jedinu Zagorkinu adaptaciju

To je moć Zagorkine – žene koja je stvarala fascinantne likove, opipljivo opisivala dvorove i krinoline, cinično, a opet optimistično pružala opise i

kritiku društva. Žene čiji je život jednako fascinantn kao i životi njezine Nere, Manduše, Jadranke, Gordane... Od Zagorke danas imamo njezina djela, kip na Tkalči, Memorijalni stan i sramotni "dokumentarac" HRT-a u kojemu se ovu borkinju za ženska i općenito ljudska prava – hvata za grudi. U vremenu kad se sve manje čita, a sve više 'bingea', nedopustivo je da jedini suvremeni sadržaj kojim se svijetu prezentira spisateljica ovakvog kalibra bude seksistički i ponižavajući istup u kojem se potiče turiste da hvataju njezin kip za grudi. Time se poručuje da je to sve što o Zagorki jedan turist može ponijeti iz Hrvatske – izmišljenu priču o ispunjavanju želja hvatačima za brončane grudi.

'UMJESTO DA NAPRAVIMO BREND KAKO SU TO BRITANCI NAPRAVILI S JANE AUSTEN I AGATHOM CHRISTIE, MI ZAGORKINU VRIJEDNOST ZANEMARUJEMO'

Zamislite da dođete u Basingstoke i kažu vam da uhvatite Jane Austen za grudi. Ili u Oxfordshiru 'zašlatate' brončanu Agathu Christie. Nezamislivo, zar ne? Nezamislivo baš zato što su **Britanci jako dobro brendirali svoje popularne spisateljice**. Cijeli svijet zna za ove dvije velikanke i čitali su njihova djela. Ako ne čitali, barem su čuli za njih ili ih – gledali na televiziji.

Tako svi znaju za "Ponos i predrasude" ili pak Poirota. Pitanje je pak koliko je mladih generacija pročitale ili će pročitati Zagorku. Nije čak niti na popisu obaveznih lektirnih naslova. Istovremeno – djela Agathe Christie ne samo da su već adaptirana u filmove i serije već i u videoigre! S druge strane, **jednu jedinu Zagorkinu adaptaciju Hrvati su uspjeli izgubiti.** Riječ je o crno-bijelom nijemom filmu "Grička vještica" iz 1920., u režiji Hinka Nučića. Poznati hrvatski povjesničar filma Daniel Rafaelić, koji je u filmskim arhivima u Beču i Berlinu pronašao izgubljene hrvatske filmove, nije pronašao Nučićevu Gričku iako je bio siguran da joj je na tragu, kaže nam.

I to je jedino što od Zagorke imamo. Odnosno nemamo.

Gdje je zapela serija 'Grička vještica'?

Sredinom 2017. godine počelo je snimanje "Gričke vještice" u budućem Zagorkinom muzeju Gričke vještice na zagrebačkom Markovu trgu. Očekivalo se da ova serije postane jedan od vodećih hrvatskih kulturnih proizvoda. U planu je bilo šest sezona sa šest epizoda, od kojih je prva trebala biti prikazana na HRT-u jesen 2018.. Ipak, krajem te iste 2017. HRT raskida ugovor s Jadran filmom "zbog neizvršavanja ugovornih obveza".

Šest godina kasnije – na Facebook stranici "Grička vještica" koja se predstavlja kao službena stranica TV serije – serije koja i dalje ne postoji – objavljuje se da **projekt ponovno počinje s realizacijom**. Jadran film izgradio je na površini od 1000m2 filmski set u punoj veličini koji prikazuje kamenita vrata i Kamenitu ulicu zajedno s "Vještičjim tornjem". Taj su projekt izveli u potpunoj tajnosti. Pozivali su i nekoliko puta odgađali projekt čitanja Gričke vještice u samom istoimenom studiju. U međuvremenu su objavili da je razorna oluja oštetila set te da će projekt "Čitajmo Gričku" realizirati po završetku radova. Za naše upite da saznamo više o samom projektu nije bilo sluha.

ZAGORKA JE POSTAVILA SVJETSKI REKORD U TIRAŽI JEDNOG PISCA U ODNOSU NA BROJ STANOVNIKA

"Ne iznenađuje me da nema ekranizacije Zagorkinih djela, ali mislim da je to sramota nas kao naroda. Budimo realni, nitko nije ni približno čitan kao Zagorka. Što god se od nje objavi, ono se rasproda. Mi bismo trebali to približiti svima", naglašava Martina koja vodi grupe Književnog kluba MJZ u kojemu se, iz mjeseca u mjesec, čita jedna knjiga te se o njoj raspravlja tamo gdje je Zagorka i stvarala – u njezinom stanu na adresi Dolac 8.

Jedna od njezinih prvih grupa koje je vodila trenutno je na svojoj trećoj godini druženja sa Zagorkinim djelima. Trenutno čitaju upravo Gričku. Gordane, najopsežnijeg djela, se još nisu ni dohvatili. Eto koliko je bogat Zagorkin opus.

"Ekranizaciju još uvijek čekamo i nadamo se Gričkoj vještici jer ona je najpoznatije djelo", napominje Martina. Dodaje da je i sam život Marije Jurić Zagorke fenomenalna podloga za genijalnu seriju o razvoju Zagreba s 19. na 20. stoljeće.

Martina Piškorić
Foto: Petra Orešković/Global
Zagreb, Hrvatska

'Zagorka bi bila hit na Netflixu'

Zagorka je, napominje, stvorila djela koja su kao rođena za ekranizaciju, ali i postavljanje na kazališne daske. Primjer tome je "Mala revolucionarka" koja je i pisana baš da postane predstava. Na daske bi se lako pretočila i "Kći Lotrščaka", a "Vragoljanka s Trešnjevke" bila bi genijalna histrionska predstava, smatra Martina.

"Propuštamo jako puno prilika. **Umjesto da napravimo brend kako su to Britanci napravili s Jane Austen i Agathom Christie, mi Zagorkinu vrijednost zanemarujemo**", upozorava.

Božo Skoko, Tihoni Brčić i Zlatko Vidačković još su 2013. predstavili četiri strategije koje mogu pomoći Hrvatskoj da se pozicionira kao poželjan brend kroz (igrani) film. Tu su, između ostalog, plasiranje hrvatskih tema u velike inozemne produkcije, ali i jačanje kvalitete i atraktivnosti hrvatskih filmova. U obje ove kategorije spadaju Zagorka i njezina djela koja su priča o ljubavi, povijesti, tradicijama, legendama, spletkama, političkim previranjima...

'IMAMO STVARNO BOGATU KULTURU, TRADICIJU I BAŠTINU, A EKRAIZACIJE ZAGORKINIJE DJELA MOGU SVE TO POKAZATI I TAKO ZAINTERESIRATI DRUGE ZA POSJET HRVATSKOJ, ZAGREBU'

"Kada bi se uprizorila njezina djela i stavila na platforme kao što je Netflix, na kojem je u zadnje vrijeme sve više hrvatskih filmova, mislim da bi Zagorka mogla biti usporedna s 'Bridgertonom' iako Zagorkina djela imaju u pozadini mnogo više od 'oni su se zaljubili'. Imamo puno dublje značenje", naglašava mlada povjesničarka pa dodaje: "mislim da bi bilo koje njezino djelo bilo ogroman hit na Netflixu, ali bi se svakako prvo trebalo kvalitetno napraviti".

Dodaje da je Hrvatska 90-ih imala mnoštvo povijesnih filmova i serija koji su snimani, između ostalog, da se potvrdi postojanje vlastite povijesti i hrvatska samostalnost. No danas smo zakazali po tom pitanju, tvrdi.

Prilika za filmski turizam u Zagrebu

"Zagorka ima veliki potencijal. Mi dan danas u Hrvatskom državnom arhivu posjedujemo te iste dokumente sa suđenja vješticama koje je sama Zagorka koristila. Ona je obavila fenomenalan posao. Njezina su djela zaista dokument jednog vremena. U didaskalijama je detaljno objašnjavala i opisivala. Na neki način ona daje *hommage* svim tim progonjenim ženama. **Imamo stvarno bogatu kulturu, tradiciju i baštinu, a ekranizacije Zagorkinih djela mogu sve to pokazati** i tako zainteresirati druge za posjet Hrvatskoj, Zagrebu", upozorava Martina. Dodaje da ne možemo zanemariti njezin doprinos kao spisateljice, novinarkе i feministkinje.

Valja uzeti u obzir da Zagorkina djela imaju i određeni *fantasy*, odnosno nadnaravni element koji je iznimno popularan posebice kod mlađe publike. Cijeli se Novi Zeland brendirao baš na temelju *fantasy* trilogije "Gospodar prstenova" koji je potpuna fikcija dok je u velikoj većini Zagorkinih djela mjesto radnje upravo Zagreb 'glavom i bradom'.

'DRUGI NARODI BI SE POTUKLI ZA NEKOG TAKVOG'

"Kad šećeš navečer Gornjim gradom, gledaš sve one male kućice i zamišljaš kako su tu bili Zagorkini likovi. Prođeš Mesničkom, pa ispod Mandušine kule Lotrščak i dođeš do krčme 'Pod starim krovovima'. Uvijek mi dođe da uđem unutra, naručim si pivo i čitam 'Kći Lotrščaka', kao da sam u Plemenščakovoj i Mandušinoj krčmi. **Zagorka je sinonim za Gornji grad**", opisuje Martina.

Martina Piškorić
Foto: Petra Orešković/Global
Zagreb, Hrvatska

Smatra da je potrebno da napokon otkrijemo Zagorku svijetu, a ne da ostane naša tajna. Tako bi i drugi htjeli vidjeti uživo sve te divne lokacije – od Manduševca, preko Kule Lotrščak pa do nekadašnjeg Kravog mosta i Kamenitih vrata gdje je Zagorka kroz fikciju dokumentirala povijest Hrvatske, priče i legende koje, poput one o Manduševcu, neki dan danas znaju i pamte samo zahvaljujući Zagorki.

"**Drugi narodi bi se potukli za nekog takvog**", naglašava Martina.

Kad vidimo koliko je dobro Dubrovnik iskoristio seriju "Igra Prijestolja" u kojoj Dubrovnik nije 'igrao' sebe već potpuno imaginarnu lokaciju "King's Landing", može se samo zamisliti što bi Grička vještica napravila za Zagreb, kaže Martina. Napominje da, ako zaista dođe do realizacije serije "Grička vještica", ekranizacija zaslužuje biti dostojna Zagorkinom originalu baš zato što je Zagorka u arhivima pomno istraživala do najsitnijeg detalja i osobe i događaje i svakodnevicu i način života kako seljaka tako i plemenitaša. Stoga bi, smatra, u ekranizaciji trebalo sve potkrijepiti s povjesničarima. Ipak, boji se da **u nas nema sluha** za to.

Polaznice Zagorkinog književnog kluba o Zagorki

Čitaju Zagorku sve generacije – od 26 do 62. Pa i mlade i starije. Ali baš su se čitateljice od 26 pa do 62 skupile u Zagorkinom književnom klubu koje smo upitale – zašto baš Zagorka, koji je to njihov prvi susret sa Zagorkom koji im je tako obilježio život?

Ivanka (62): Moj prvi susret sa Zagorkom je djelo Grička vještica. Pročitala sam ju još kao tinejdžerica. I danas, toliko godina kasnije, ponovno ju rado čitam u Zagorkinom književnom klubu, tu u njezinom stanu gdje je i nastajalo ovo djelo. Zaista bih voljela vidjeti ju i u ekraniziranoj verziji.

Martina (31): Moj prvi susret sa Zagorkom je Grička vještica na knjižkoj polici moje majke koja je kao djevojka nabavila hrpu Zagorkinih knjiga i samo ih gutala jer su to činile i sve njezine prijateljice, ona je '67 godište. Zagorka mi je zapravo bila put do majke i njenog odrastanja i mladosti, a onda i povijesti grada u kojem moja obitelj živi generacijama - Zagreba, ali i okolice.

Mara (26): Moj prvi susret sa Zagorkom bila je njezina Jadranka. To je prvo Zagorkino djelo koje sam pročitala. Zaljubila sam se u Zagorku čitajući Jadranku i nakon nje sam odlučila pročitati sva njezina djela. Danas mi je najdraža Grička vještica.

Martina (29): O Zagorki sam slušala još od nižih razreda osnovne škole, a čitati sam ju počela krajem 6. razreda. Prva knjiga je bila Grička vještica: Kontesa Nera. Ubrzo sam pročitala ostatak, a Tajnu Kravog mosta – inače prvu – pročitala sam tek na kraju ciklusa. Danas mi je najdraža Mala revolucionarka – ona i Vragoljanka s Trešnjevke činile bi idealne predstave!

I mi svoj konja za trku imamo: Hrvatske prilike za ulazak u fantasy žanr

Postoje četiri strategije koje mogu pomoći Hrvatskoj da se pozicionira kao poželjan brend kroz igrani film: Hrvatska kao atraktivna filmska lokacija, plasiranje hrvatskih tema u velike inozemne produkcije, jačanje kvalitete i atraktivnosti hrvatskih filmova te filmski festivali kao promotivni alat. Hrvatska je kao tema relativno slabo zastupljena u inozemnim filmskim produkcijama. Također, iako je kroz povijest bila lokacija za snimanje većeg broja stranih filmova, iskorištenost tih lokacija u turističke svrhe je zanemariva. Isto tako, rijetki su domaći filmovi doživjeli veću međunarodnu pozornost. Ipak, riječ je o zemlji koja je bogata prirodnom, kulturnom i povijesnom baštinom. Hrvatske teme, legende, ličnosti – ogroman su neiskorišteni potencijal. Posebno se analizira mogućnost promocije Hrvatske kroz popularni fantasy žanr.

"Hrvatska ima brojne legende, zanimljivosti i priče. **Fantastika je kao žanr vrlo interesantna novim generacijama**", ističe Hrvoje Jakopović, izvanredni profesor na Fakultetu političkih znanosti te stručnjak za odnose s javnošću u turizmu.

Svoju tvrdnju potkrjepljuje popularnošću holivudskih blockbustera poput Marvelovih i DC superjunaka, zatim filmova poput Barbie, Ghotsbusters...

Jedan od primjera domaćih legenda koje bi mogle biti podloga za filmski scenarij je **legenda o vješticama na Kleku**, stjenovitom vrhu planine koji asocira na uspavanog diva. Na Kleku se, prema predajama, okupljaju vještice, a uporište za to imaju povijesni podaci koji pokazuju da su se žene optužene za vještičarenje sastajale na vrhu planine.

"To je prilika za isticanje prirodnih ljepota toga kraja, masiva Velike Kapele, kao i grada Ogulina koji se nalazi u podnožju te ostalih atrakcija i znamenitosti toga kraja", napominje Jakopović.

Dodaje da vrijedi istaknuti i legendu o vampiru imena Jure Grando o kojemu je i snimljen kratkometražni film. Ovaj istarski vampir je strašio mještane sela Kringa koja je u sastavu Općine Tinjan, što predstavlja priliku za promociju kontinentalnog dijela Istre kao turističke destinacije.

"S obzirom na tržište, fantasy žanr ima veliki potencijal za predstavljanje Hrvatske kao atraktivne destinacije", napominje.

Članak je dio projekta "Brendiranje Hrvatske kroz film – neostvareni potencijali hrvatskog filmskog turizma", a objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz programa poticanja novinarske izvrsnosti.

OZNAKE

MARTINA PIŠKOR

ZAGORKA

GRIČKA VJEŠTICA

NAJNOVIJE

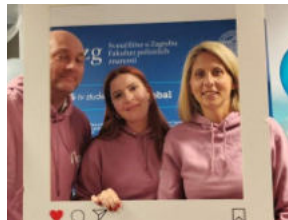
MUČNI SLUČAJEVI Od 2024. femicid ulazi u kazneni zakon, ali to i dalje nije dovoljno da se spriječi nasilje nad ženama

KOMUNIKACIJSKI HORIZONTI Interaktivna konferencija koja sudionicima pomaže da razviju svoje komunikacijske vještine

ŽILAVI KAMPUS Studenti dobivaju dva sportska terena, a to je samo dio novoga projekta Sveučilišta u Rijeci

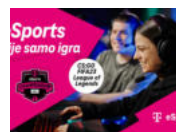

ZIMA SOLIDARNOSTI NA FPZG-U Karaoke, pub kvizovi, turniri... prikupljaju se sredstva za medije, udruge i sportske ekipe

PROMO

ULTIMATIVE GAMER Kreće nova sezona amaterskog natjecanja Hrvatskog...

POČELE PRIJAVE Stiže druga sezona HT-ovog regionalnog eSports...

POZDRAV PROLJEĆU Vrijeme je da pokažemo boje uz proljetnu kolekciju...

NAJPOPULARNIJE